

OSLO TINGRETT

JUSTISDEPARTEMENTET	
05 AUG 2009	
SAKSNR.:	200802270
AVD./KONT./BEH.	LOV/ES/VIL
DDK.NR.	22
ARKIVKODE:	

Dok 2

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

Deres referanse
200802270/ES VIL/an

Vår referanse
09-055790ADM-OTIR/ADM

Dato
24.06.2009

Uttalelse til høring – forslag om permanente regler om fjernmøte og fjernavhør i straffesaker

Det vises til Justis- og politidepartementets høringsnotat fra mars 2009 (S.nr. 200802270) med forslag til endringer i straffeprosloven som åpner for økt bruk av teknologi for overføring av lyd / bilde i tilknytning til avvikling av straffesaker.

Anvendelse av moderne videokonferanseutstyr gir generelt store muligheter for en mer effektiv, ressursbesparende og smidig avvikling av straffesaker. Typisk i tilfeller der det er tale om lange reiseavstander og reisefravær, eller sykdom gjør det uforholdsmessig byrdefullt med fysisk fremmøte. Det gir også en bedre mulighet til å motta forklaringer fra sårbare vitner under mer betryggende omstendigheter, f.eks. fra en annen rettssal. Tilsvarende gjelder dersom tiltalte i samsvar med gjeldende regler kan pålegges å forlate rettssalen under en vitneforklaring, idet tiltalte da vil kunne følge forhandlingene fra et annet sted. Muligheten til bedre å kunne ivareta de ulike aktørers sikkerhet, er også åpenbare.

Oslo tingrett ser derfor positivt på at det nå foreslås lovendringer som gjør det mulig bedre å utnytte fordelene ved slikt utstyr. De prøveprosjekter som har vært, viser at skal man ha en nytte av utstyret som står i forhold til kostnadene ved investeringer og ikke minst den daglige administrasjon og gjennomføring av praktiske rutiner, så må man ha lovbestemmelser som gir en tilstrekkelig vid adgang til at utstyret kan benyttes i praksis.

Erfaringer fra utlandet tilsier det samme, såvel fra engelsk rett, de internasjonale straffedomstolene og konvensjoner som regulerer anvendelsen. For ordens skyld skal bemerkes at man i dansk rett er kommet forholdsvis kort på dette området, siden man ikke har noen historisk erfaring med anvendelse av fjernavhør slik vi har hatt helt siden 1991. Moderne videokonferanseutstyr har nå oppnådd en brukervennlighet som gjør at det normalt ikke vil være tungveieende grunner som tilsier at det ikke bør kunne anvendes dersom det foreligger et godt begrunnet behov for dette. De lovendringer som foreslås bør som et utgangspunkt ta høyde for denne situasjonen og utformes som enkle praktiserbare regler uten unødige begrensninger, jfr. svensk lovgivning på området.

Postadresse
Postboks 8023 Dep., 0030 Oslo

Sentralbord
22 03 52 00

Saksbehandler
Nina Gulbrandsen

Bankgiro

Organisasjonsnummer

Kontoradresse
Oslo Tinghus, C. J. Hambropl. 4

Telefaks
22 03 53 53

Telefon
22 03 56 64

Ekspedisjonstid
0845-1545 (1500)

Internett/E-post
<http://domstol.no/oslo/tingrett>
oslo.ingrett.eksp@domstol.no

På denne bakgrunn registreres det at de foreslåtte lovendringer på en rekke punkter inneholder forholdsvis detaljerte og spesielle betingelser for bruk, som langt på vei vil kunne medføre at anvendelsen av utstyret blir komplisert i praksis. En slik detaljregulering i lovgivningen vil lett kunne virke hemmende på den naturlige utvikling som kan ventes på området i lys av teknologiens utvikling og erfaringene ved bruken av denne. Det er et område som stadig er i utvikling.

Skal man først velge en ensartet begrepsbruk i tvisteloven og straffeprosessloven, bør dette gjøres fullt ut. Fjernmøte bør defineres på samme måte i prosesslovgivningen, uten at man i loven inntar spesielle definisjoner av dette, avhengig av ulike hensyn som gjør seg gjeldende i de forskjellige saker. Straffeprosessloven bør derfor ikke ha en særdefinisjon av begrepet fjernmøte som det foreslåtte begrep "fjernmøte med billedoverføring". Man er enig i at f.eks. fengslingsmøter bare bør kunne holdes som fjernmøte når det skjer en overføring av både lyd og bilde, men dette kan forskriftsreguleres. Det kan ikke sees bort fra muligheten for at det i andre saker vil kunne være ønskelig å holde et fjernmøte der det bare skjer en overføring av lyd. Et praktisk eksempel er i de saker der tiltalte ikke har lovlig forfall, men tar kontakt per telefon under hovedforhandlingen og ønsker å forklare seg (§ 281 tilfellene).

Det anbefales derfor at man først og fremst sørger for at loven generelt gir de nødvendige hjemler for anvendelse av utstyret. Spesielle kriterier for anvendelsen kan reguleres i en egen forskrift. Se til sammenlikning tvisteloven § 13-1 fjerde ledd som gir hjemmel for nærmere forskrifter.

Hva gjelder de nærmere forslag til lovendringer, bemerkes:

- Ad straffeprosessloven § 185. Man er enig i at kravet til samtykke for anvendelse av fjernmøte under forlengelse av varetekt fjernes. Erfaring har vist at man ellers ikke kan påregne noen nevneverdig bruk av fjernmøter på dette området. Så langt man kjenner til, er det heller ingen land som har noe slikt krav til samtykke som i prøveforskriften. Man har viktige eksempler fra britisk rett på at dommeren må begrunne det særskilt dersom en "pre trial hearing" ikke skal kunne skje ved hjelp av overføring av lyd og bilde.

Siktedes fysiske tilstedeværelse vil ofte ikke være nødvendig ved ordinære fengslingsforlengelser. Partenes adgang til å uttale seg bør praktisk kunne la seg gjennomføre som en del av forberedelsen til rettsmøtet og en eventuell uttalelse må forutsettes å foreligge innen rettsmøtet berammes. Det må være en selvsagt forutsetning at siktedes rett til direkte og fortrolig kommunikasjon med sin forsvarer sikres. Dette kan gjøres både ved møtets oppstart og om nødvendig i en pause, med bruk av videokonferanseutstyret. Dommeren og de andre må da forlate salen. Det kan også gjøres ved å sette videokonferanseutstyret i pausemodus eller kutte forbindelsen mens forsvarer konfererer ved hjelp av en telefon. Det er neppe realistisk å innføre lydette telefonbokser i rettssalen som forsvareren kan benytte i slike tilfeller. Det forutsettes at rettens avgjørelse av om hvorvidt et fjernmøte kan finne sted, er en prosessledende avgjørelse som ikke kan påankes.

- Forøvrig foreslås at det gis adgang til anvendelse av fjernmøte med tiltalte som deltaker i alle saker der påtalemyndigheten ikke vil påstå straff i mer enn ett år (sml straffeprosessloven § 281). Dette bør kunne skje både med overføring av lyd og bilde, eller bare lyd på nærmere angitte betingelser, jf. foran. Hvis retten kan beslutte at hovedforhandling fremmes selv om tiltalte ikke møter fordi hans nærvær ikke er nødvendig for sakens opplysning, må retten også

kunne beslutte at tiltalte deltar ved fjernmøte. Det samme gjelder under saksforberedende rettsmøter.

- Ad § 248, tilståelsessaker. Siktete vil i tilståelsessaker alltid måtte medvirke til at saken avvikles som en tilståelsessak. Henvisningen til de detaljerte betingelser for fjernavhør slik utkastets § 185 lyder, antas derfor å ha mindre betydning i praksis. Ønsker ikke siktete en avvikling gjennom fjernmøte, kan han nekte å samtykke i at saken behandles som tilståelsessak, eller innta som en betingelse for sitt samtykke at rettmøtet gjennomføres på vanlig måte.

- Ad § 109 a, fjernavhør av vitner. Med noen innskrenkninger har man her foreslått samme adgang til fjernavhør i straffesaker som følger av tvisteloven § 20-10. Det antas at det med dette ikke er ment å foreta noen begrensninger i forhold til forhold dagens praksis i straffesaker slik denne følger av 1991 forskriften. Denne var så vellykket at man alt ved Ot.prp. nr 45 (1993-94), kap 3, besluttet å gjøre ordningen generell og permanent. Adgangen til fjernavhør bør uansett harmonere med de regler som vil komme om bruk av opptak og avspilling under rettsmøte. Man kan ikke se bort fra behov for ytterligere lovendringer både i sivile saker og i straffesaker. De nærmere kriterier for adgangen til fjernavhør i straffesaker foreslås som nevnt inntatt i forskrift.

Dommeravhør ved barnehusene

Oslo tingrett mener det er viktig at det i forskrift om dommeravhør og observasjon åpnes for bruk av videokonferanseutstyr ved dommeravhør av barn ved barnehusene. Barnehusene har utstyr for videokonferanse. Flere domstoler har fått dette utstyret og vil ha moderne utstyr tilgjengelig som gjør det mulig å følge avhøret på videolink. Dommeren kan sitte i domstolen og følge avhøret, eventuelt sammen med forsvarer, politijurist og andre som har behov for å følge med på avhøret. De vil på denne måten kunne følge med på avhøret på samme måte som de i dag gjør fra med enveisspeil eller videokonferanse fra naborom. Dagens teknologi gir mulighet for god kommunikasjon i forkant og underveis i avhøret. Oslo tingrett anser at utstyr for videokonferanse egner seg særlig godt ved dommeravhør.

Med hilsen

Geir Engebretsen
sorenskriver

Kopi: Domstoladministrasjonen